Unionin omat varat ja rahoituskehys

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle

Asia

U 22/2022 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista: ehdotus neuvoston päätökseksi Europan unionin omien varojen järjestelmästä annetun päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 muuttamiseksi (omien varojen päätös); ehdotus neuvoston asetuksen vuosia 2021-2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta annetun asetuksen muuttamiseksi (rahoituskehysasetus)

EK esittää lausuntonaan seuraavan.

EK pitää perusteltuna Suomen kantaa, jonka mukaan Suomi tarkastelee komission ehdotusten yksityiskohtia ja tarkentaa kantaansa neuvottelujen edetessä. Suomen lopulliset kannat esityksen eri osa-alueisiin muodostetaan lopullisen kokonaisuuden perusteella kansallinen ja eurooppalainen kokonaisetu huomioiden.

EK suhtautuu hyvin varauksellisesti EU:lle kaavailtuun **verotusoikeuteen**[1], koska EU-tason verot vievät väistämättä tilaa kansalliselta veropolitiikalta ja/tai johtavat veroasteen nousuun.

Mahdollisten EU-tason verojen tulisi liittyä alueisiin, joilla tavoitellaan käyttäytymisvaikutuksia koko unionin alueella ja jossa muutoksia voidaan saavuttaa parhaiten EU-tason ratkaisuilla. Eräs esimerkki tällaista tavoittelevasta ehdotuksesta ovat **hiilitullit**, mutta niiden käyttöönoton yhteydessä olisi ratkaistava esimerkiksi monia kilpailukykynäkökohtia. Hiilitulleista kerättyjä varoja tulisi käyttää järjestelmän hyvään toimeenpanoon, ja sen jälkeen ilmastotoimiin.

Yhteisen velanoton jatkaminen, saati sen laajentaminen, edellyttäisi sitä, että jäsenmaiden taloudellinen tilanne harmonisoituisi selvästi nykyisestä ja että yhteiseen rahoitukseen liittyvä moraalikadon vaara pystytään välttämään.

Sosiaalisen ilmastorahaston perustaminen olisi hyvin ongelmallista, ja sitä on vaikeaa perustella Suomen ja suomalaisten näkökulmasta. Komissio ehdotti EU:n ilmastopaketin (Fit for 55) yhteydessä perustettavaksi rahastoa lieventämään ilmastotoimien kielteisiä vaikutuksia

[1] EU:n elpymispaketin yhteydessä on sovittu, että komissio valmistelee esityksiä mahdollisista EU:n omista tulonlähteistä eli ”EU-veroista” (esim. digi- ja suuryritysverot, hiilitullit, päästökauppatulot jne.).

kansalaisille ja mikroyrityksille erityisesti matalan tulotason ja korkeiden päästöjen jäsenmaissa.

EK kannattaa **markkinakuria ja markkinamekanismin vahvistamista** EU-maiden talouspolitiikkaa ohjaavana yleisperiaatteena. **Vakaus- ja kasvusopimuksen uudistaminen** puolestaan on tarpeellista, koska nykyinen sopimus on menettänyt uskottavuutensa eikä täysimittainen palaaminen siihen ole koronakriisin jälkeen realistista.

EU:n päästökauppajärjestelmän huutokauppatulot[2] tulisi käyttää lähtökohtaisesti ilmastotoimiin ja erityisesti investointien vauhdittamiseen päästökaupan toimialoilla ja nopeuttamaan siten päästöjen alasajoa. Huutokauppatulojen tulee myös riittää kansallisiin ohjelmiin, joilla päästökaupan aiheuttamaa sähkön hinnan nousua kompensoidaan sähköintensiiviselle teollisuudelle. Tämä vähentää hiilivuodon riskiä eli tuotannon siirtymistä Euroopan ulkopuolella, jolloin päästöt todennäköisesti kasvavat.

OECD/digivero. On tärkeää, että EU seuraa OECD:n Pilari 1:n sääntelyä mahdollisimman tarkkaan eikä tee siitä poikkeavia ratkaisuja. OECD tulee edellyttämään, että valtiot eivät ota käyttöön omia kansallisia digiveroja. Esitys näyttäisi olevan sinällään linjassa OECD:n sääntelyn ja edellytysten kanssa, mutta ohjaisi vain sen verotuoton jäsenvaltiolta EU:lle. Oman varan määrä ei perustuisi kuitenkaan verotuottoon vaan residuaalivoittoon, mikä voisi tarkoittaa, että merkittävä osa verotuotosta ohjautuisi omaksi varaksi. Osuus olisi sitä merkittävämpi, mitä enemmän Pilari 1 allokoisi residuaalivoittoa jäsenvaltiolle.

[2] Suomen osuus nykyisen päästökaupan huutokauppatuloista on noin 1,7 %. Viime vuonna Suomi sai huutokauppatuloja 409 milj. euroa (päästöoikeuden hinta 54 e/CO2t) ja vuonna 2020 221 milj. euroa (24 e/CO2t). Päästöoikeuden hinta on jo saavuttanut 90 e/CO2t, joten Suomen saamat huutokauppatulot lähes kaksinkertaistuvat tällä hintatasolla.